

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2021 m. birželio 24 d.
(OR. en)

10141/21

ECOFIN 633
SOC 415
BUDGET 13
STATIS 28

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 8743/21

Dalykas: Tarybos išvados dėl fiskalinio tvarumo iššūkių dėl senėjimo

Delegacijoms pridedamos Tarybos išvados dėl viešųjų finansų tvarumo atsižvelgiant į senėjančią visuomenę, priimtos 3803-iaime Tarybos posėdyje 2021 m. birželio 18 d.

TARYBOS IŠVADOS DĖL FISKALINIO TVARUMO IŠŠŪKIŲ DĖL SENĖJIMO

Taryba (ECOFIN):

1. PABRĖŽIA, kad visuomenės senėjimas yra didelis iššūkis ilgalaikiam viešųjų finansų tvarumui, o jį dar labiau padidina po COVID-19 pandemijos krizės žymiai išaugusi valdžios sektoriaus skola. Numatoma, kad dabartinėmis aplinkybėmis, esant dideliame netikrumui, skola tam tikrą laiką išliks didelė. PABRĖŽIA, kad ypač svarbu užtikrinti, kad fiskaline politika būtų atsižvelgiama į riziką fiskaliniam tvarumui ir ekonomikos atsigavimo padėtį. SUTINKA, kad tebėra būtina apsaugoti mūsų ekonomiką pasitelkiant reikiamo lygio fiskalinę paramą, kol baigsis sveikatos krizė ir prasidės tikras ekonomikos atsigavimas. Siekiant labiau ilgalaikio fiskalinio tvarumo itin svarbu remti ekonominę veiklą ir švelninti neigiamą poveikį tinkamu laiku taikant laikinas ir tikslines priemones, o pirma laiko nutraukti fiskalinę paramą turėtų būti vengiama. PATVIRTINA, kad svarbu vykdyti plataus užmojo reformas ir pelningas investicijas siekiant remti potencialų augimą ir visapusiškai išnaudoti galimybes, kurias teikia Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė ir kiti priemonės „Next Generation EU“ komponentai.
2. PATVIRTINA dokumentą „2021 m. ataskaita dėl senėjimo. Ekonominės ir biudžeto prognozės ES valstybėms narėms (2019–2070 m.)“, kurį parengė Ekonominės politikos komitetas (Visuomenės senėjimo darbo grupė) ir Komisijos tarnybos (Ekonomikos ir finansų reikalų GD), remdamiesi bendrai sutartomis metodikomis ir prielaidomis. Kaip ir ankstesnėse ataskaitose, 2021 m. ataskaitoje dėl senėjimo pateiktos prognozės dėl su amžiumi susijusių viešųjų išlaidų (pensijos, sveikatos priežiūra, ilgalaikė priežiūra ir švietimas).

3. AKCENTUOJA pagrindines 2021 m. ataskaitos dėl senėjimo išvadas:

- Prognozuojama, kad išlaikomo amžiaus pagyvenusių žmonių koeficientas ES ilguoju laikotarpiu smarkiai išaugs: šiuo metu kiekvienam vyresniam nei 65 metų asmeniui tenka trys darbingo amžiaus asmenys, o iki 2070 m. jų bus mažiau nei du. Nuolatinis tikėtinos gyvenimo trukmės ilgėjimas labai prisidės prie to, kad vis didesnę gyventojų dalį sudarys vyresnio amžiaus asmenys, gimstamumo rodikliai išliks gerokai mažesni už natūralios kaitos koeficientą, o prognozuojamų grynosios migracijos srautų nepakaks gyventojų skaičiaus mažėjimo ir senėjimo tendencijai kompensuoti.
- Numatomas darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėjimas reiškia, kad ilguoju laikotarpiu darbo našumas taps vieninteliu potencialaus BVP augimo veiksnium. Prognozuojama, kad visoje ES vidutinis metinis BVP augimo tempas 2019–2070 m. laikotarpiu išliks iš esmės stabilus – 1,3 % pagal atskaitos scenarijų, darant prielaidą, kad bendro našumo (bendro gamybos veiksnių našumo) augimas gerokai padidės. Pagal numatomo mažesnio našumo augimo scenarijų prognozuojamas vidutinis metinis BVP augimo tempas ES būtų 1,1 %. Vis dėlto atskirų valstybių narių ekonomikos augimo potencialas labai skiriasi.
- Prognozuojama, kad ES 2019–2070 m. laikotarpiu bendros su amžiumi susijusios viešosios išlaidos didės 1,9 procentinio punkto BVP ir 2070 m. pasieks 25,9 % BVP, tačiau tarp šalių bus didelių skirtumų. Pagal numatomo mažesnio našumo scenarijų (mažesnio bendro gamybos veiksnių našumo augimo scenarijus) 2019–2070 m. jis padidėtų 2,4 procentinio punkto BVP ir 2070 m. pasiektų 26,4 % BVP. Pagal scenarijų, kuriuo atsižvelgiama į su demografija nesusijusius ir kitus išlaidas sveikatos priežiūrai ir ilgalaikiai priežiūrai didinančius veiksnius, padidėjimas būtų iki 4,9 procentinio punkto BVP. Prognozuojama, kad euro zonoje bendros su amžiumi susijusios viešosios išlaidos padidės 1,7 procentinio punkto BVP pagal atskaitos scenarijų, 2,2 procentinio punkto BVP – pagal mažesnio bendro gamybos veiksnių našumo augimo scenarijų ir iki 4,4 procentinio punkto BVP – pagal numatomo didesnio (ne dėl su demografija susijusių veiksnių) išlaidų sveikatos priežiūrai ir ilgalaikiai priežiūrai padidėjimo scenarijų.

- Prognozuojama, kad laikotarpiu iki 2045 m. viešosios išlaidos pensijoms padidės 1,1 procentinio punkto BVP, o vėliau, iki 2070 m., sumažės 1 procentiniu punktu iki lygio, artimo pradinei pozicijai (11,7 % ES BVP). Tačiau prognozuojamos išlaidos pensijoms būtų didesnės nepalankesnių demografinių ar makroekonominių prielaidų atveju. Pavyzdžiui, pagal mažesnio našumo prielaidą (mažesnio bendro gamybos veiksnių našumo augimo scenarijų) prognozuojamas išlaidų pensijoms padidėjimas iki 2045 m. sudarytų 1,3 procentinio punkto BVP, o 2070 m. šių išlaidų dalis sudarytų 12,2 % BVP. Tarp valstybių narių taip pat esama didelių skirtumų, kurie priklauso nuo visuomenės senėjimo masto ir periodo, BVP augimo prognozių, specifinių nacionalinių pensijų sistemų savybių ir, svarbu pažymėti, pažangos įgyvendinant struktūrines reformas.
- Prognozuojama, kad ES viešosios išlaidos sveikatos priežiūrai ir ilgalaikiai priežiūrai padidės 2 procentiniais punktais BVP vertinant pagal atskaitos scenarijų – iki 10,3 % BVP 2070 m., ir tai labiausiai atspindės demografinius pokyčius. Atsižvelgiant į išlaidas sveikatos priežiūrai ir ilgalaikiai priežiūrai didinančių veiksnių, kurie nesusiję su demografija, galimus pokyčius ateityje, prognozuojamas su priežiūra susijusių išlaidų padidėjimas būtų gerokai didesnis – 4 procentiniai punktai BVP.
- Atsižvelgiant į išskirtinį netikrumą dėl BVP augimo po COVID-19 krizės, buvo apskaičiuoti du papildomi projekcijų scenarijai: pagal pirmą iš jų daroma prielaida, kad prognozavimo laikotarpio pradžioje atsigavimas bus lėtas; pagal antrą daroma prielaida, kad BVP augimas bus mažesnis ilgesnį laikotarpį, jeigu krizė padarys struktūrinį poveikį, visų pirma darbo jėgai.

4. PATVIRTINA, kad siekdamas spręsti su amžiumi susijusių išlaidų prognozių išryškintus uždavinius, valstybės narės turės imtis papildomų politikos veiksmų, kad išspręstų konkrečias jų šalyse kylančias problemas. RAGINA valstybes nares švelninti senėjimo sukeltas ekonomines ir biudžetines pasekmes didinant užimtumo lygį ir našumą, taip pat sprendžiant lyčių nelygybės darbo rinkoje problemą, pritaikant pensijų, sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros sistemas. RAGINA valstybes nares įgyvendinti Europos semestro rekomendacijas, susijusias su viešųjų finansų tvarumu, be kita ko, įgyvendinant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę.

5. PALANKIAI VERTINA tai, kad daugumoje šalių pensijų reformos per pastarąjį dešimtmetį davė teigiamų rezultatų – buvo suvaldyta viešųjų išlaidų dinamika ir prisidėta prie vidutinio pensinio amžiaus padidėjimo. AKCENTUOJA holistinio tiek finansinį tvarumą, tiek pensijų sistemų adekvatumą apimančio požiūrio svarbą. Šiuo atžvilgiu būsima 2021 m. pensijų adekvatumo ataskaita papildys 2021 m. ataskaitą dėl senėjimo. PAŽYMI, kad kai kuriose šalyse reformų mastas vis dėlto dar yra nepakankamas, kad būtų apribotas viešųjų išlaidų pensijoms, kurių lygis jau yra aukštas, augimas, ir yra susirūpinusi, kad kai kuriais atvejais ankstesnės reformos buvo panaikintos. PAŽYMI, kad panaikinimo riziką galima naudingai sumažinti rengiant į ateitį orientuotas reformas, kurias įgyvendinant atsakomybė tenka valstybei. PABRĖŽIA, kad valstybėms narėms dar reikės imtis papildomų veiksmų – skirtingo masto atskirose valstybėse narėse – siekiant padidinti faktinį pensinį amžių, be kita ko, vengiant ankstyvo pasitraukimo iš darbo rinkos, propaguojant vyresnių žmonių aktyvumą; stiprinant paskatas likti darbo rinkoje ir stiprinant tvarumo elementus pensijų sistemoje, pavyzdžiui, susiejant pensinį amžių ar pensijų išmokas su tikėtina gyvenimo trukme. Reikėtų vengti priemonių, kuriomis būtų panaikintos jau vykdomos tvarumą didinančios reformos.
6. DAR KARTĄ PATVIRTINA, kad yra itin svarbu pasiekti dvejopą tikslą – užtikrinti fiskalinį tvarumą ir tinkamos kokybės sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugų visuotinį prieinamumą didinant sveikatos ir ilgalaikės priežiūros sistemų veiksmingumą ir efektyvumą. Šiuo atžvilgiu investicijos į profilaktinę ir pirminę sveikatos priežiūrą atlieka svarbų vaidmenį didinant sveikatos priežiūros sistemų atsparumą. PABRĖŽIA, kad COVID-19 krizė taip pat parodė reformų ir investicijų į sveikatos priežiūrą svarbą, be kita ko, siekiant padidinti reagavimo į krizes pajėgumus ir pasirengimą krizėms.
7. PRAŠO Komisijos atsižvelgti į šias išvadas dėl su senėjimu susijusių iššūkių atliekant analizę ir biudžeto priežiūrą, taip pat atsižvelgti į senėjimo pasekmes visose susijusiose ekonomikos politikos koordinavimo srityse ES.
8. PRAŠO Komisijos iki 2022 m. pradžios atlikti reguliarių išsamų viešųjų finansų tvarumo įvertinimą naudojantis šiomis išsamiomis ir palyginamomis naujausiomis prognozėmis. Remdamasis įvertinimo ataskaita Ekonominės politikos komitetas turėtų pateikti Tarybai ataskaitą.

9. PABRĖŽIA, jog svarbu, kad Eurostatas ir nacionalinės statistikos institucijos skaidriai ir aktyviai keistųsi informacija visais gyventojų skaičiaus prognozių rengimo etapais. PRAŠO Eurostatą gyventojų skaičiaus prognozes laikyti prioritetu ir užtikrinti šiam tikslui pakankamai išteklių, taip pat toliau gerinti ataskaitų teikimą Ekonominės politikos komitetui, kad būtų užtikrinta gyventojų skaičiaus prognozių kokybė ir patikimumas, visapusiškai gerbiant Eurostatą ir nacionalinių statistikos institucijų nepriklausomumą. PRAŠO Ekonominės politikos komiteto ir Komisijos iki 2024 m. vasaros pateikti naują visuomenės senėjimo poveikio ekonomikai ir biudžetui analizę, remiantis naujomis gyventojų skaičiaus prognozėmis, kurias Eurostatas turi pateikti ne vėliau kaip 2023 m. kovo mėn.
-